

Handboek commissie Sociale Veiligheid

Versie maart 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Mentaal, fysiek en sociaal welbevinden	3
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	3
Onderbouwing	4
2. Middelengebruik	5
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	5
3. Sociale Media	7
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	8
4. Diversiteit en respect	9
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	9
5. Liefde en seksualiteit	10
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	10
Onderbouwing/toelichting:	10
6. Pesten	12
Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):	12
Onderbouwing/toelichting:	13
Overige preventie	13
Begroting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Overzicht per jaarlaag	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Voorwoord

Aanleiding

Op het JFC zijn er veel preventieve activiteiten. Hierbij zijn er verschillende thema's die aandacht krijgen. Deze thema's wisselen soms per jaar, andere thema's hebben structureel aandacht. De organisatie van deze activiteiten ligt bij diverse mensen binnen de organisatie. De commissie sociale veiligheid had tot schooljaar 22-23 de taak om de week tegen het pesten en activiteiten op het

gebied van seksuele diversiteit te organiseren. Er was geen duidelijk beleid op het gebied van preventie. Het wat, waarom, wanneer, door en voor wie was daarmee ook niet vastgesteld.

Opdracht

In schooljaar 22-23 heeft de commissie sociale veiligheid in afstemming met de vertrouwenspersonen en de afdeling zorg de opdracht gekregen om beleid te gaan ontwikkelen op het gebied van preventie, waarbij sprake is van een doorlopende leerlijn. Allereerst is in kaart gebracht wat er al gedaan wordt op het gebied van preventie. Daarbij is gekeken naar 1) de activiteiten 2) bijbehorende doelstellingen 3) betrokken leerjaren/personen. Vervolgens zijn alle activiteiten geclusterd op thema's. Er is gekeken naar de huidige situatie en er is een voorstel gedaan voor de gewenste situatie. In schooljaar 23-24 is de commissie sociale veiligheid uitgebreid met leden uit (bijna) alle afdelingen. De commissie heeft een en ander samengevoegd in dit handboek. Er is uitgebreid input en feedback opgehaald bij de tot standkoming van dit handboek bij diverse betrokkenen, te weten bij: sectieleiders, zorg, vertrouwenspersonen, stafdocenten en schoolleiding.

Inhoud

In dit handboek zijn de 6 hoofdthema's van preventie te vinden, te weten:

- 1) Mentaal, sociaal en fysiek welbevinden;
- 2) Middelengebruik;
- 3) Sociale media;
- 4) Diversiteit en respect;
- 5) Liefde en seksualiteit;
- 6) Pesten.

Per thema is aangegeven a) welke doelstellingen worden beoogd b) welke activiteiten daarbij horen c) in welke jaarlagen d) door wie de activiteiten worden uitgevoerd. Tevens is er aandacht voor de rol van ouders (e). Waar nodig is een theoretische onderbouwing toegevoegd (f).

Proces

De commissie sociale veiligheid heeft regie over dit handboek. Dit betekent concreet dat zij:

- 1) activiteiten uit het handboek uitvoeren of laten uitvoeren (o.a. door stafdocenten/zorg);
- 2) activiteiten monitoren of zij voldoen aan de doelstellingen en aansluiten bij de behoeften van de leerlingen;
- 3) waar nodig op basis van de monitoring aanpassingen doen in het aanbod en dit bijwerken in het handboek;
- 4) nieuwe verzoeken/aanvragen beoordelen aan de hand van de doelstellingen van het handboek en al dan niet toevoegen;
- 5) waar nodig op basis van veranderende (maatschappelijke) ontwikkelingen doelstellingen en/of thema's toevoegen of afvoeren;
- 6) zicht houden op de begroting en eventuele wijzigingen afstemmen met de betreffende afdelingsleider.

1. Mentaal, fysiek en sociaal welbevinden

Hoofddoel:

De leerling krijgt inzicht in het zelf en leert gevoelens te hanteren.

Subdoelen:

De leerling leert zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van zichzelf en anderen.

De leerling leert zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht.

De leerling krijgt handvatten om om te gaan met stress en prestatiedruk.

De leerling weet waar hij / zij ondersteuning in kan krijgen als hij / zij mentale problemen heeft. De leerling werkt aan weerbaarheid, leert omgaan met tegenslagen, werkt aan wilskracht en leren volhouden.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doelgroep	Opmerkingen	Ouderbetrokkenheid
SOVA training en training Beter Omgaan met Faalangst	MHAG2		Ouders worden betrokken bij de trainingen, maar er is geen ouderavond of informatieavond. Dit gaat via de trainers i.c.m. de mentor.
BK: Overbruggen/ plek vinden / overgang	MHAG1		Niet specifiek
Eetverslavingen en anorexia → Omgaan met eetstoornissen https://stichtingkiem.nl/	MHA2	Stichting Kiem ouderavond gratis (kan ook online) Workshop voor docenten Workshop voor leerlingen	Er is een ouderavond mogelijk, deze duurt een uur. Het is ook online mogelijk. Gratis. Ouderbetrokkenheid is dus groot en ook van groot belang bij dit onderwerp.

Lessen in Geluk?/ Je Brein de Baas	M2 HAG3		Ouders worden wel betrokken dmv informatie via de mail,
Je Brein de Baas?!			maar geen ouderavond.
Sociogram afname	Onderbouw groepen	Sometics → 'betaalde versie'	Sociogram geen ouder betrokkenheid
Lessen in Geluk / Je Brein de Baas	M4 H5 V5		Ouders worden wel betrokken dmv informatie via de mail, maar geen ouderavond.
College Beter Omgaan met Faalangst en stress vanuit zorg	M3 H4 V4	College aan grotere groep leerlingen bovenbouw - Handige tips voor omgaan met stress en faalangst.	Nog onbekend
Examenvreestraining	P3 examenklas	Op aanvraag	I.o.m. trainers

Onderbouwing

Preventief werken aan sociaal emotionele ontwikkeling en welbevinden - Trimbos-instituut

2. Middelengebruik

Hoofddoel:

De leerling is bewust van de gevolgen van middelengebruik en durft onder groepsdruk bewuste (gezonde) keuzes te maken met betrekking tot alcohol, roken, gamen en drugs.

Subdoelen:

De leerling is zich bewust van de verslavende werking en de korte en langere termijn gevolgen van verdovende middelen of gamen.

De leerling leert omgaan met sociale druk, door grenzen van zichzelf en anderen op het gebied van middelengebruik te herkennen en bewaken.

Subdoelen sectie ICT:

De leerlingen kunnen uitleggen hoe games, series en/of social media werken.

De leerlingen kunnen uitleggen waarom je zoveel tijd aan games, series en/of social media kwijt bent.

De leerlingen krijgen inzicht in hun eigen tijdsbesteding.

De leerlingen kunnen uitleggen hoe je verslaafd kan raken aan Social media, gamen of bingewatchen.

De leerlingen kunnen kenmerken noemen van een (game)verslaving De leerlingen kunnen bij zichzelf eventuele kenmerken herkennen.

De leerlingen kunnen uitleggen waar je naar toe kan gaan met een (game)verslaving

De leerlingen maken afspraken met hun ouders over hun online tijd.

Subdoelen biologie:

De leerlingen krijgen inzicht in wat roken, alcohol en drugs met je lijf doen.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doel-groep	Opmerkingen	Ouder-betrokkenheid	Wie doet wat?
Frisse start (incl. ouderavond)	Klas 1		Ja	Mentor
Samen fris (incl. ouderavond)	Klas 2	Nabespreken in les BI	Ja	Mentor en biologie docenten
GRIP-alcohol/drugs	Klas 3	Keuze alcohol/drugs op basis behoeften van betreffende leerjaar +nabespreken in les BI	Er is een ouderavond beschikbaar. Moet ook i.c.m. zorg worden aangeboden. Vaak ook gastlessen.	Mentor en biologie docenten om na te bespreken. En een gastles in het rooster. Commissie SV organiseert de ouderavond en gastlessen icm zorg.

Docententraining Gamen en sociale media	mentoren 3e klas (via	Focus op tijdig signaleren door mentoren om hulp in te kunnen zetten	Nee	Mogelijkheid om op een studiedag te organiseren?
	JFC-academie)			
Gastles Alcohol en drugs in het verkeer / Rijden zonder Invloed (incl. ouderavond)	Klas 4		Ja	Organisatie commissie SV icm stafdocenten. In dit geval M4 / H4/ V4 Gastles tijdens een les.
GRIP op je stuur	Klas 5			Mentor
Algemene preventie door de speciale ambtenaar	alle leerlingen	1 of 2x per jaar op centraal punt	Geen	Contactpersoon vanuit commissie SV
Gamen bespreken in de les in de context van Game/Social Media/Bingewatch verslaving	Brugklas 3e klas (mentoren)	Sectie ICT	Geen	Mentoraat en sectie ICT

Onderbouwing/toelichting:

In de regio Barneveld is alcoholgebruik onder jongeren hoger dan gemiddeld. Hier is dus extra aandacht voor nodig. Vanuit de gemeente wordt hier dan ook extra op ingezet. Daarbij is vroege start van de preventie noodzakelijk.

Uitgangspunten bij preventie middelengebruik:

- Er is veelal sprake van een opbouw in middelengebruik: van tabak, naar alcohol, naar drugs. Deze opbouw is ook in het preventieplan terug te vinden;
- De rol van ouders is essentieel en onmisbaar in een goed preventieplan, zij worden nadrukkelijk betrokken bij de interventies;
- Onderzoek geeft aan dat de focus op weerbaarheid vooral effectief is in de bovenbouw, te starten in het 3e dan wel 4e leerjaar. Op deze leeftijd mag je verwachten dat ze het geleerde in de praktijk kunnen brengen. Uiteraard kan het 'geen kwaad' om ook in de onderbouw met weerbaarheid bezig te zijn, maar het is minder waarschijnlijk dat leerlingen het dan al in de praktijk kunnen brengen. In de onderbouw zijn daarom vooral voorlichting (kennis) en het actief betrekken van ouders belangrijk.

[Helder op school: Frisse Start | Loketgezondleven.nl](#)

[Middelenmisbruik en verslaving | Nederlands Jeugdinstituut](#)

[Wat werkt bij middelengebruik? | Nederlands Jeugdinstituut](#)

[Opgroeien in een kansrijke omgeving | Nederlands Jeugdinstituut](#) - IJslands preventiemodel

[Problematisch gamen: aanbevelingen voor preventie - Trimbos-instituut](#)

3. Sociale Media

Hoofddoel:

Bewustwording van de kansen en gevaren van sociale media

Subdoelen:

- De leerling heeft kennis van de kansen en gevaren van sociale media • De leerling denkt na over omgangsvormen op sociale media.
- De leerling denkt na over wat hij deelt op sociale media en over de mogelijke gevaren ervan.
- De leerling weet wat de regels zijn als het gaat over mobielgebruik op school en het gebruik van sociale media
- De leerling weet wat hij kan doen als er iets misgaat via sociale media.

Subdoelen sectie

Bovenstaande subdoelen zullen aandacht moeten krijgen in het mentoraat. Daarnaast is dit een gedeelde verantwoordelijkheid van al het personeel op het JFC om leerlingen bewust te maken van de kansen en gevaren van sociale media.

Subdoelen ICT

Thema 3: Sociaal welbevinden

1e klas:

De leerlingen kunnen voorbeelden noemen van positieve en negatieve gevolgen van social media

De leerlingen kunnen elkaar tips geven hoe ze vervelende ervaringen op het internet kunnen voorkomen;

De leerlingen kunnen uitleggen hoe ze om kunnen gaan met deze vervelende ervaringen. De leerlingen weten bij wie ze hulp kunnen vragen als ze vervelende ervaringen op het internet hebben gehad.

#doeslief

De leerlingen kunnen uitleggen waar je op moet letten als je online vriendschappen sluit; De leerlingen kunnen uitleggen welke verschillende manieren er zijn om online te reageren en hoe deze over zou kunnen komen.

De leerlingen kunnen uitleggen dat iedereen andere grenzen heeft en wat dat betekent voor je online gedrag.

De leerlingen kunnen de ongeschreven regels voor online vriendschappen benoemen;

De leerlingen kunnen nepprofielen op social media herkennen.

Presenteren en profileren op internet

De leerlingen kunnen uitleggen wat 'digitale voetafdruk' en 'online reputatie' betekenen, en hoe je daarmee omgaat;

De leerlingen kunnen uitleggen hoe ze een positieve reputatie (online en offline) opbouwen en behouden

De leerlingen kunnen grenzen aangeven welke grenzen er zijn tussen openbaar en privé: wanneer deel je iets en wanneer houd je het voor jezelf;

De leerlingen geven tips over het (laten) verwijderen van gegevens die op internet staan.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doelgroep	Opmerkingen	Wie doet wat?
Overbruggen les 5 (naar keuze)	MHAG1		Stafdocent en mentoren BK
ICT en Mediawijsheid	MHAG1 en 2		Sectie ICT
Voorlichting sexting	M2/H2/V2	Aanbieder nog zoeken	Mentor
Filterbubbel + FOMO	H4/V5	https://voordeklas.qompas.nl/les/filterbubbel-bovenbouw https://voordeklas.qompas.nl/les/fomo Lesbrieven studenten Saxion (FOMO-> JOMO): zie documenten)	Stafdocenten en mentoren H4/V5
Privacy op je telefoon	MHAG3	https://voordeklas.qompas.nl/les/privacy-op-je-telefoon	Stafdocenten en mentoren MHAG3

4. Diversiteit en respect

Hoofddoel:

De leerling leert respectvol om te gaan met diversiteit binnen de samenleving (kerndoel 43).

Subdoelen:

De leerling leert dat er overeenkomsten en verschillen zijn tussen mensen in de klas, school en maatschappij als het gaat over cultuur, levensbeschouwing en seksualiteit [evt. uitbreiden].

De leerling leert verschillende culturen waarderen.

De leerling leert wat respect inhoudt en hoe ze zich op een respectvolle manier kunnen gedragen.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doelgroep	Opmerkingen
Cul diversiteit Overbruggen	MHAG1	Mentoren
Stories That Move	Klas 2	
Brown Eyes Blue Eyes Filmworkshop	Klas 3	
Docententraining Dialoog onder druk	Alle mentoren	via JFC-academie
Perspectief Denken	Klas 1-6	verschillende vakken (GD, Bio, Ak, Gs)
Week van respect	algemeen	evt. gastsprekers
Cursus Culturele diversiteit inclusief onderwijs E-WISE	docenten	via E-WISE (studiegroep JFC-academie)

Onderbouwing/toelichting:

Kerndoel 43 voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

De leerling leert over overeenkomsten, verschillen en veranderingen in cultuur en levensbeschouwing in Nederland, leert eigen en andermans leefwijze daarmee in verband te brengen, leert de betekenis voor de samenleving te zien van respect voor elkaars opvattingen en leefwijzen, en leert respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

5. Liefde en seksualiteit

Hoofddoel:

De leerling leert bewust, respectvol en verantwoordelijk om te gaan met seksualiteit en seksuele diversiteit

Subdoelen:

De leerling leert de wensen en grenzen van zichzelf en anderen op het gebied van liefde en seksualiteit te respecteren en bewaken.

De leerling leert dat er ruimte is voor 'niet weten' voor wat betreft eigen seksualiteit en genderidentiteit.

Subdoelen sectie:

Bewegingsonderwijs: activiteiten als judo en acrogym leert leerlingen heel bewust omgaan met grenzen van zichzelf en van anderen. Maar dat zijn geen hoofddoelen bij dat soort activiteiten.

Biologie: seksualiteit wordt besproken in M2, A2/3 en H3 en komt opnieuw terug in M4 (leerdoelen niet bekend)

Godsdienst: lessen relaties in MHV3
(leerdoelen niet bekend)

ICT: De leerlingen kunnen uitleggen wat sexting, shamesexting, sextortion en grooming is.

Sexting en Sextortion, Grooming

- De leerlingen kunnen uitleggen wat sexting, shamesexting en sextortion is.
- De leerlingen kunnen uitleggen wanneer dit strafbaar is.
- De leerlingen kunnen uitleggen waar ze (online) naar toe kunnen om hulp.
- De leerlingen kunnen uitleggen wat grooming is.
- De leerlingen kunnen de risico's noemen van kinderlokkers (grooming)
- De leerlingen kunnen uitleggen wat te doen wanneer je slachtoffer bent van ongewenste (online) seksuele ervaringen.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doelgroep	Opmerkingen
WIS Living Loving / Be-loved	Klas 3p4 (GD)	Nieuwe methode
Homo in de klas	M2 HV3	Tekort aan voorlichters (2022)?
Geloof en seksuele diversiteit	V5	Nieuwe aanbieder zoeken: Verscheurd
Leerlingengroep JFC LHBT(IQAP+)	iedereen	
Week van de Liefde (14 februari)	iedereen	Samenwerken met LLR (chocoladeactie) + mentorles wensen/grenzen
Seksuele ethiek (Transgenderwet)	V6	GD, actualiteit

Onderbouwing/toelichting:

[Seksuele vorming op het voortgezet onderwijs - Seksuelelevorming.nl](https://seksuelelevorming.nl)

Kerdoel 43 voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

De leerling leert over overeenkomsten, verschillen en veranderingen in cultuur en levensbeschouwing in Nederland, leert eigen en andermans leefwijze daarmee in verband te brengen, leert de betekenis voor de samenleving te zien van respect voor elkaars opvattingen en leefwijzen, en leert respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

6. Pesten

Hoofddoel:

Het voorkomen en bestrijden van pesten om zo voor elke leerling een veilig schoolklimaat te bieden.

Subdoelen:

De leerling heeft kennis over wat (cyber)pesten inhoudt.

De leerling wordt zich bewust van de gevolgen van pesten.

De leerling weet hoe hij kan bijdragen aan een veilig klimaat waarin pesten zo min mogelijk voorkomt.

De leerling leert hoe hij positieve relaties met leeftijdgenoten kan aangaan.

De leerling weet waar hij terecht kan als hij gepest wordt of ziet dat mensen om hem heen gepest worden.

Subdoelen sectie:

Bovenstaande subdoelen zullen aandacht moeten krijgen in het mentoraat. Daarnaast is dit een gedeelde verantwoordelijkheid van al het personeel op het JFC om te zorgen voor een veilig schoolklimaat.

Sectie ICT:

Thema 1: Online Pesten

1e klas:

- De leerlingen kunnen uitleggen waar je op moet letten als je online vriendschappen sluit;
- De leerlingen kunnen uitleggen welke verschillende manieren er zijn om online te reageren en hoe deze over zou kunnen komen.
- De leerlingen kunnen uitleggen dat iedereen andere grenzen heeft en wat dat betekent voor je online gedrag.
- De leerlingen kunnen de ongeschreven regels voor online vriendschappen benoemen;

2e klas:

- De leerlingen kunnen voorbeelden geven van online pesten.
- De leerlingen kunnen uitleggen wat je kunt doen als je online gepest wordt.
- De leerlingen kunnen uitleggen wat sexting, shamesexting, sextortion en grooming is.
- De leerlingen kunnen uitleggen hoe je gegevens die op het internet staan, kunt verwijderen.
- De leerlingen kunnen uitleggen waar ze (online) naar toe kunnen om hulp.

Gewenste situatie (in activiteiten en invulling secties):

Activiteit	Doelgroep	Opmerkingen
Bekendmaken pestprotocol	alle (leerlingen, personeel)	Jaarlijks een plek geven tijdens week tegen het pesten. 22-23: november gaat de nieuwe versie voor goedkeuring naar schoolleiding en MR.
Rots en water	alle	Wordt nu incidenteel ingezet, wenselijk om deze meer structureel aan te bieden (keuze: klassen die opvallen of consequent in een bepaalde jaarlaag).

Groepsvorming	alle	Stafdocent, mentoren Belangrijke basis voor een veilige klas, aandacht voor groepsbevorderende activiteiten en aandacht voor invulling van de mentorlessen (nu nog erg afhankelijk van individuele mentor)
Week tegen het pesten	alle	programma klaarzetten zoals afgelopen jaar is helpend
Gedragsregels klassen	Alle	
Project Klem + verwerking	MHAG1	Stafdocent, mentoren, Braat
Les Overbruggen (cyber)pesten	MHAG1	Mentoren
Vak Mediawijsheid	MHAG12	Sectie ICT
Verwerking pestverleden	V5	sectie GD?

Onderbouwing/toelichting:

[In gesprek over: pesten - School en veiligheid](#)

[Onderwijsminister Wiersma wil steviger aanpak pesten op school | NOS](#)

Overige preventie

Binnen de school zijn er nog enkele losse preventieve activiteiten waar geen sprake is van een doorlopende leerlijn, maar van een éénmalige activiteit. Deze noemen we hieronder.

Activiteit	Doelgroep
Fiets4Safe	Brugklas
Geldwijs	Klas 3